

Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya

Informe IST 1/2010 de l'Àrea de Continguts sobre la presència de les persones joves en la informació. Octubre-desembre de 2009

Valoracions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (aprovades en la sessió de 30 de juny de 2010)

Les persones joves constitueixen un col·lectiu en situació de vulnerabilitat social en la mesura que, en comparació amb les persones adultes, tenen menor accés al poder, una major precarietat laboral i dificultats per emancipar-se. El 2008, la taxa d'emancipació familiar dels joves d'entre 16 i 29 anys a Catalunya era tan sols d'un 32,3% (cal dir que l'any 2000 havia arribat als seus mínims, un 18,5%). L'elevat preu de l'habitatge i la precarietat laboral de les persones joves dificulten l'emancipació i estan contribuint a allargar socialment l'etapa de joventut, que en algunes fonts estadístiques s'estén ja fins als 35 anys. Malgrat que actualment les persones joves tenen uns nivells educatius més elevats que mai, són les que més reben l'impacte de la crisi econòmica, de manera que la taxa d'atur juvenil va arribar, a finals del 2009, a un 28%, el doble que l'atur adult, i també el doble que la del 2007. Cal tenir present, a més, que una quarta part de la població jove és d'origen estranger (una tercera part en la franja dels 25 als 29 anys), i que en molts casos això n'incrementa la vulnerabilitat. El suport familiar, que funciona com a xarxa de protecció social, així com la idea que l'etapa juvenil és una mena de període de "proves" i d'adaptació a la vida adulta, contribueixen a mitigar la situació de la realitat juvenil, però, al mateix temps, situen les persones joves en una posició secundària i n'invisibilitzen les aportacions i inquietuds.

L'informe analitza els teletinformatius emesos per TV3, el 3/24, TVE a Catalunya, 8tv, Barcelona Televisió i Maresme Digital TV durant el trimestre octubre-desembre de 2009. Cal destacar que la mostra representa més de 411 hores d'emissió i gairebé 11.500 inserts analitzats, que no tan sols recullen les aparicions en les notícies, sinó també el temps de paraula.

Des del punt de vista metodològic, cal advertir: a) que el temps que integra la mostra de cada prestador és divers, ja que va des de les 203 hores visionades de TV3 fins a les 19 hores i mitja de Maresme Digital TV; b) que no han estat desglossades les notícies del bloc esportiu, i c) que ha estat considerada persona jove qui té entre 15 i 29 anys, sigui perquè el teletinformatiu li atorga aquesta consideració, perquè l'edat de la persona en qüestió s'ha pogut documentar o el contingut de la informació ho indicava.

De les dades de l'informe, se n'extreu el següent:

- 1) Escassa presència de les persones joves en els informatius. Tenen un 3,9% del temps de paraula, per sota de la seva presència real en la societat catalana, que se situa en un 18,1%. Aquesta subrepresentació s'expressa també en el fet que la proporció de joves que apareixen sense ésser identificats amb nom i cognom (un 10,5%) és superior a la de persones no joves (2,3%). Convé destacar que, en el conjunt de la informació, el temps de paraula dels homes i de les dones joves està força equilibrat (un 53,7% i un 46,3%, respectivament), a diferència del que succeeix entre les persones adultes, on les dones obtenen tan sols un 24,9% del temps de paraula. Si bé en el segment juvenil les diferències de gènere no resulten significatives en termes quantitius, sí que ho són, en canvi, en els continguts informatius.

En les dues televisions d'àmbit local analitzades, les persones joves tenen una presència una mica superior a la resta de prestadors (5,5% a Barcelona TV i un 5,6% a Maresme Digital TV). Podem dir, doncs, que com més pròxima és la informació, més presència hi tenen els joves.

- 2) Àmbits temàtics descompensats. El temps de paraula de les persones joves se centra especialment en la categoria *Societat* (27,8%), on la presència de les dones (34,1%) és molt superior a la dels homes (22,3%). És en aquesta categoria de *Societat*, així com en *Art i cultura* i en *Ensenyament*, on les persones joves tenen un temps de paraula proporcionalment superior al de les persones no joves. Aquestes últimes, en canvi, registren el percentatge més elevat en *Crònica política* (35,5%). En tots els casos, però, el temps de paraula de les persones joves és molt inferior al de les persones no joves.
- 3) Poca diversitat de rols, amb poc prestigi i poder. El 45,6% del temps de paraula de les persones joves es concentra en la categoria *Altres*, que recull fonamentalment actors ocasionals; a continuació hi trobem els *Actors culturals* (17,4%) i *Món associatiu* (15,5%), de manera que aquestes tres agrupacions concentren gairebé el 80% del temps de paraula de la gent jove. En correspondència amb això, en el discurs informatiu, les persones joves apareixen sobretot desenvolupant un rol personal (29,9%), cultural (17,4%) o associatiu (16,5%). La major dispersió de les intervencions juvenils i el fet d'aparèixer majoritàriament en rols residuals tendeixen a reforçar les imatges homogeneïtzadores i les representacions estereotipades dels joves, relacionant-los amb activitats de poc prestigi i poder.

El biaix de gènere va més enllà també d'aquestes dimensions. En l'agrupació *Altres*, per exemple, les dones joves hi registren una major concentració del temps de paraula (52,5%) que els homes (39,8%). D'altra banda, la major presència d'un rol personal entre les dones joves (36%) s'equipara al que mostrava l'informe IST 1/2009 *La presència de les dones en la informació* per al conjunt de dones (37,8%). Entre les persones joves es reproduïen també, doncs, els desequilibris presents en termes més generals entre homes i dones.

- 4) Més com a problema o com a víctimes. Les notícies relacionades amb les persones joves representen el 2,1% de la durada total dels teletinformatius. Aquestes informacions s'han abordat des de tres àmbits principals: social (26,8%), policial-judicial (24,4%) i educatiu (20,7%), i en tots els casos en predomina una visió especialment problematitzada. L'àmbit social, per exemple, inclou notícies sobre *Immigració* (menors no acompanyats, bandes juvenils, repatriacions, matrimonis forçats, vel islàmic) o sobre *Accidents de trànsit* en què els joves hi apareixen en clau negativa. En les notícies de l'àmbit policial-judicial, els joves apareixen tant com a víctimes de fets delictius (10,2%) com com a autores (7,7%). També l'àmbit educatiu presenta dimensions problematitzadores, ja que els joves apareixen o bé associats a fets conflictius (com els moviments estudiantils contra el Pla de Bolonya i els incidents que s'hi van associar, o els conflictes localitzats a Grècia o a l'Iran), o bé com a destinataris passius de les polítiques educatives.
- 5) Subjectes de la notícia més que protagonistes. En les notícies específicament relacionades amb la joventut, els actors que hi intervenen són majoritàriament no joves (65,1%). Els ítems informatius on el temps de paraula dels joves és més elevat són els relatius a la "Immigració de persones joves" (34,8%) i els "Accidents de trànsit amb víctimes joves" (27,5%).
- 6) Paternalisme en el tractament d'algunes notícies. Sorprenentment, les notícies relatives al "Debat entorn a la interrupció voluntària de l'embaràs als 16 i 17 anys" no compten amb cap intervenció per part de persones joves, com si fossin temes que no les afectessin o com si no estiguessin capacitades per parlar-ne. El mateix passa amb les informacions sobre l'"Operació policial contra l'organització juvenil *abertzale* Segi", així com, paradoxalment, amb les que donen compte de la "Celebració del Dia Mundial de la Infància i la Joventut".

A partir de les dades de l'informe, hem de preguntar-nos fins a quin punt els mitjans de comunicació reproduïxen el que existeix en la realitat, o bé en marcar determinats accents contribueixen a una determinada percepció social sobre la joventut.

No hi ha, en aquest cas, recomanacions sobre el tractament informatiu de la joventut, ni tampoc un consens respecte a quin ha de ser el pes de la seva presència en els informatius en funció de la seva participació social. Sí que val la pena assenyalar, en tot cas, la necessitat de representar sense prejudicis ni estereotips les imatges, els discursos i els coneixements que generen les persones joves, entenent la diversitat que existeix i els factors que en determinen les condicions de vida i els comportaments. Això és especialment important en un moment com l'actual, en què la crisi socioeconòmica pot accentuar determinats estereotips i factors d'estigmatització de la gent jove. Diverses iniciatives han treballat en aquesta dimensió, d'entre les quals convé destacar la recent *Proposta de decàleg per un tractament informatiu adequat de les persones joves*, impulsada per l'Agència Catalana de la Joventut, que pot ajudar a millorar el tractament informatiu de les persones joves i la imatge que projecten.